

Høring NOU 2019: 3: Nye sjanser – bedre læring. Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp

Uttalelse - Foreldreutvalget for barnehager (FUB)

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: lou.norreen@fubhg.no
Innsendt av	Lou Cathrin Norreen
Innsenders e-post:	lou.norreen@fubhg.no
Innsendt dato	30.04.2019
Hvilken offentlig virksomhet?:	Foreldreutvalget for barnehager (FUB) Øvrig offentlig virksomhet (Offentlig)
Stilling	seniorrådgiver

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte øvrig offentlig virksomhet.

Høring NOU 2019: 3 Nye sjanser – bedre læring. Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp

Avsender: Utdanningsdirektoratet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet

1. Innledning

Kunnskapsdepartementet ønsker innspill til utvalgets utredning om kjønnforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp. Det overordnede formålet med utvalgets arbeid har vært å bygge et nyansert og balansert kunnskapsgrunnlag om hvorfor kjønnforskjeller i skoleprestasjoner oppstår. Og gi lokale og nasjonale myndigheter et bedre grunnlag for å velge de mest effektive virkemidler og tiltak for å motvirke uheldige kjønnforskjeller i skoleprestasjoner.

Utvalget peker særlig på at flere faktorer på individnivå kan bidra til elevens skoleprestasjoner. Samtidig mangler kunnskap om hvordan kjønnforskjeller på individnivå henger sammen med kjønnforskjeller på systemnivå. De overordnede målene for utvalgets forslag til tiltak er likevel å redusere kjønnforskjellene gjennom å bidra til en bedre skole for alle.

Vi vil gjerne ha innspill til om kunnskapsgrunnlaget og forslagene til løsninger og tiltak oppleves dekkende for både barnehage, grunnskole, videregående opplæring og høyere utdanning. Departementet er også kjent med at flere kommuner/skoler har satt i gang tiltak som har hatt god virkning på å løfte guttenes resultater. Vi ber derfor om at dere beskriver slike tiltak og gjerne legger med lenker til resultater eller ressurser som kan være interessante å dele med andre. Det vil også være mulig å foreslå alternative forslag til tema eller tiltak.

Du/dere kan mellomlagre svaret på høringsuttalelsen, og du/dere kan også hoppe over spørsmål underveis.

[Høringsbrev](#)

[Lenke til utredningen](#)

[Lenke til mandatet](#)

Takk for at du/dere tar dere tid til å delta i høringsrunden.

2. Kunnskapsgrunnlaget

Vi ønsker din/deres vurdering om ekspertgruppens kunnskapsgrunnlag som beskrives i del III, kapittel 7-10, er dekkende.

 Hvis du/dere har innspill til utvalgets kunnskapsgrunnlag og analyse i kapitlet Forskjeller og årsaker på individnivå, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 7 i del III av utredningen

FUB mener at utvalget har redegjort for et grundig og omfattende kunnskapsgrunnlag, men synes at rapporten virker statistikkpreget. Det virker også som utvalget er engstelige for å foreslå tiltak som ikke har eller gir forskningsbasert effekt.

? 2. Hvis du/dere har innspill til utvalgets kunnskapsgrunnlag og analyse i kapitlet Årsaker i familien og på arbeidsmarkedet, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 8 i del III av utredningen

FUB har ikke innspill her

? 3. Hvis du/dere har innspill til utvalgets kunnskapsgrunnlag og analyse i kapitlet Årsaker i barnehagen, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 9 i del III av utredningen

FUB stiller spørsmålsteget ved følgende:

- Hva er målet med forslagene? Øke guttenes prestasjoner eller finne fram til alternative læringsmåter/tiltak som fremmer alle barns utvikling og læring?
- Har barn og unge selv vært spurt/intervjuet i forbindelse med rapporten?
- Det samiske perspektivet er utelatt, har Stoltenbergutvalget gjort en bevisst vurdering om dette? FUB lurer også på om det er mulig å finne ut av om det er gjort noe forskning i forhold til det samiske?
- Kulturen og familien påvirker barna og deres selvoppfattelse, FUB kunne tenke seg å få vite om det er gjort forskning i forhold til det samiske i denne sammenheng.

? 4. Hvis du/dere har innspill til utvalgets kunnskapsgrunnlag og analyse i kapitlet Årsaker i skolen, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 10 i del III av utredningen

FUB har valgt å ikke gi innspill på kapitelet om årsaker i skolen.

? 5. Hvis du/dere har andre innspill til tema som bør vurderes, kan du/dere utdype dette her:

FUB lurer på om det samiske har vært undersøkt i forhold til kjønnsforskjellene i barnehage-skole.

3. Forslag og tiltak

I utredningen beskriver utvalget flere områder med tilhørende forslag og tiltak i del IV, kapittel 11 - 15. Er det enkelte områder av forslagene du/dere har synspunkter på så kan dette utdypes nedenfor.

? 6. Hvis du/dere har innspill til utvalgets forslag og tiltak i kapitlet Kunnskapssystem for barnehager og skoler, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 12 i del IV av utredningen

12.1.1 Nasjonalt register for forløpsdata i barnehage og grunnsopplæring

Forslag/anbefaling: *om å utvikle og innføre en forskningsbasert, standardisert kartlegging av barns språklige, numeriske og sosiale utvikling ved fire- og seksårsalderen, organisert som personentydige forløpsdata som kan kobles til et nasjonalt register for barnehage og grunnsopplæring. Kartleggingsplikten bør ligge på kommunen som helhet.*

FUBs innspill til anbefalingen/forslaget:

- FUB er meget betenkelig til forslaget om kartlegging av alle barn i barnehagen. Hva tenker Stoltenbergutvalget skal være målsettingen med en slik type kartlegging? Hvem skal utføre kartleggingen? Hvordan skal kartleggingresultatene brukes? Hva med barnets rett til personvern? Hvilket normalitetsbegrep skal legges til grunn for kartleggingen? Disse og flere etiske spørsmål melder seg rundt forslag om kartlegging av barns ferdigheter, et forslag FUB stiller seg kritisk til uten ytterligere redegjørelse og forklaring.
- FUB stiller også spørsmål ved hvorfor barn som ikke trenger det skal kartlegges. Kartlegging er uansett ikke et riktig svar med to streker under, men må ses i sammenheng med annen informasjon om barnet. Det er også utfordrende å sette "merkelapper" på barn i en tid hvor de modnes ulikt. Noe annet er å ha så god kompetanse på alle barn at fagfolk setter inn tiltak når de ser at det er behov for det. Dette forutsetter analyse- og tiltakskompetanse hos de ansatte, og er etter FUBs mening det viktigste i denne sammenheng.

- I stedet for å kartlegge barn og barns ferdigheter og fungering, mener FUB at kartlegging må handle om målarbeidet og praksisen i barnehagen, og ikke barnets prestasjoner og ferdigheter.
- FUB stiller også spørsmål ved hvem og hvordan barna som ikke går i barnehagen evt. skal kartlegges?
- Barn som har samisk som førstespråk og barn med annet morsmål enn norsk, kan dessuten ikke kartlegges etter et standardisert kartleggingverktøy. For disse barna må kartleggingverktøyet tilpasses barnas morsmål og språkforståelse.

12.1.3 Informasjonsutvikling mellom nivåer i sektoren

Forslag/anbefaling: *Utrede systemer for informasjonsutveksling om barn og elevers læring og utvikling mellom relevante kommunale nivåer og tjenester.*

FUBs innspill til forslaget/anbefalingen:

- FUB mener at utveksling av informasjon mellom barnehage og skole er svært viktig, men er opptatt av at dette skal være informasjon som er av betydning for barnets videre trygghet, trivsel og læring. FUB mener at alle barnehager og skoler må ha gode rutiner for denne overgangen som også inkluderer SFO. FUB ser positivt på å utrede nærmere hvordan slik informasjon bør formidles mellom ulike kommunale nivåer og tjenester, med et utgangspunkt i grunnprinsippet om at foreldrene får anledning til på-/medvirke i dette arbeidet,
- FUB er også betenkt over mengden informasjon som skal deles om barnet, og stiller spørsmål ved hva som er det mest nødvendige å dele. FUB stiller også spørsmål ved hvordan denne informasjonen skal innhentes og/eller kartlegges. FUB er i utgangspunktet skeptiske til kartlegging av alle barn i barnehagen, bl.a. fordi kartlegging av alle barn krever unødvendig mye ressursbruk av de som er satt til å arbeide direkte med barna. Det er fristende å stille spørsmål ved om det gagnar barnet og barnets utvikling at de ansatte i barnehagen bruker både ressurser og tid på kartlegging av alle barn. Det er bedre bruk av personalressursen at det arbeides direkte med barnet og barnegruppen.

12.2.2 Grunnutdanning og kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring

Forslag/anbefaling:

- *innføre tydelige mål for læringsutbytte om kjønnsforskjeller og kjønnsstereotyper i rammeplan for barnehagelærerutdanningen*
- *innføre krav i den statlige kompetansemodellen om at det faglige innholdet som tiltakene bygger på, kan dokumentere positive effekter på elevens læring og utvikling*
- *overføre oppgaver og ressurser knyttet til forskning og kompetanseutvikling i Statlig spesialpedagogisk tjeneste til enkelte universiteter eller høyskoler*

FUBs innspill til forslaget/anbefalingen:

FUB støtter utvalgets forslag.

7. Hvis du/dere har innspill til utvalgets forslag og tiltak i kapitlet Tidlig innsats og tilpasset innsats, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 13 i del IV av utredningen

13.1 Innhold og tiltak i barnehagen

Forslag/anbefaling: *Innføre lovkrav om at enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp for barn under opplæringspliktig alder utløser rett til spesialpedagogisk hjelp fra personell med relevant pedagogisk eller spesialpedagogisk kompetanse i 80 prosent av timene som vedtaket omfatter. Regelverket skal presisere at barnehagen skal ha vurdert og eventuelt prøvd ut andre tiltak for å dekke barnets behov før det kan fattes slikt enkeltvedtak.*

FUBs innspill til forslaget/anbefalingen:

- FUB mener at det må ses på og vurderes hvordan den spesialpedagogiske ressursen brukes. Ikke bare i forhold til en-til-en-tilnærming, men også på grupper av barn i barnehagen. FUB mener dette kan fungere bra for de barna som trenger spesialpedagogisk hjelp.

- FUB støtter at det bør være fagpersonell som skal jobbe med barn som trenger det mest. FUB ser også at det kan være en utfordring å få tak i nok kvalifisert personell til disse stillingene. Det blir derfor viktig at kommunene ser på mulighetene for å finne gode løsninger for denne utfordringen så raskt som mulig.
- FUB mener det bør ansettes en spesialpedagog i hver barnehage for å møte barn med ulike utfordringer, dette mener FUB er en viktig faktor i arbeidet med tidlig innsats.

Forslag/anbefaling: Presisere i Rammepplanen for barnehagen at ikke alle aktiviteter i barnehagen som fremmer kommunikasjon og språkutvikling skal være valgfrie å delta i for barna, og tydeliggjøre hvordan utvikling av sosial og emosjonell kompetanse kan fremme læring.

FUBs innspill til forslaget/anbefalingen:

- FUB mener det er svært viktig at det er nok ansatte i barnehagen gjennom hele barnehagens åpningstid, slik at det er tilgjengelige voksne rundt barna og i aktivitetene barna velger. Pedagogen må tilrettelegge for at det kan skje god språktrening i den aktiviteten barnet er motivert til å delta i, og ikke at barnet skal "tvinges" til å delta i en voksen styrt aktivitet som barnet ikke ønsker/er motivert for. Barns medvirkning er en avgjørende og viktig faktor, jf. Barnekonvensjonen Art. 12 og barnehageloven § 3. Barns rett til medvirkning.

13.2 Pedagogiske sammenhenger mellom barnehage og skole

Forslag/anbefaling: Å innføre kommunal plikt om å tilby gratis førskoletilbud med minst fem timer lekbaserte læringsaktiviteter i uken for alle femåringer.

FUBs innspill til forslaget/anbefalingen:

FUB stiller seg spørrende til et slikt tilbud, og lurer på følgende:

- Hva skal disse timene fylles med, som gjør at alle barn får en overgang preget av sammenheng og trygghet? FUB vil advare mot et slikt tilbud dersom det får en "skolsk" innretning og kommer til å ligne på en førskole for femåringene i barnehagen.
- Hvordan er et slikt tilbud tenkt gjennomført? Er det tenkt at de som ikke går i barnehagen skal ha et eget opplegg i barnehagene eller på skolene? Dersom et slikt tilbud blir tillagt barnehagene, ser FUB dette som en stor utfordring mtp. eksisterende barnegrupper og en bemanning som er tilpasset den til enhver tid rådende barnegruppen.
- Hvem skal ha ansvar for et slikt tilbud? Barnehagen eller skolen?
- Hva skal være et slikt "førskoletilbuds" hovedhensikt?
- Skal det vært nasjonale retningslinjer for et slikt tilbud eller skal det være opp til kommunene? FUB mener at det heller må satses på et heldagstilbud i eksisterende barnehager, fremfor et gratis kjernetilbud for alle femåringer. Dette for at det ikke blir et A- og et B-tilbud. Det bør dessuten også vurderes å tilby alle 5- åringer gratis barnehage.
- Et viktig prinsipp for FUB er barnets læringsmiljø: Er det skolen som skal tilpasse seg barnet eller barnet som skal tilpasse seg skolen? Det samme gjelder i barnehagene; skal barna tilpasse seg aktivitetene de ansatte legger opp til, eller skal det være slik at pedagogen legger læringsarbeidet inn i de aktivitetene barnet er opptatt av, for eksempel aktivitetene guttene har en tendens til å velge?

FUB stiller seg generelt tvilende til at et gratis førskoletilbud, slik Stoltenbergutvalget har foreslått det, vil være med på å utjevne kjønnsforskjeller i barnehagen og skolen, og er derfor kritisk til hele dette forslaget. FUB mener dette kan løses på andre måter som for eksempel med mer lekbasert læring i 1. klasse. Skolen må tilpasse seg barnas måte å lære på og ikke omvendt. FUB mener også at det må flere barnehagelærere inn i 1. klasse, da dette vil påvirke det pedagogiske innholdet og tilbudet til barna.

Forslag/anbefaling: utrede tilbudet til en integrert lærerutdanning på masternivå for siste del av barnehagen og begynner opplæringen i grunnskolen

FUBs innspill til forslaget/anbefalingen:

FUB synes Stoltenbergutvalgets forslag om å utrede tilbud om en integrert lærerutdanning på mastergradsnivå er en god idé. FUB ser på overgangen til skolen som like viktig som tilvenning til barnehagen, og mener det kreves spesiell kompetanse om barns overgang og hva som bør være de pedagogiske hovedlinjene og undervisningsform de første årene på skolen. (Ref. evaluering av seksårsreformen fra 2018.) FUB er positiv til en praksisnær master, og at barnehagelærerutdannelsen ses opp mot hva som skal prege barnehagens innhold.

13.3 Fleksibel skolestart

Forslag/anbefaling: *pilotering og utprøving av en eller flere former for fleksibel skolestart.*

FUBs innspill til forslaget/anbefalingen:

FUB mener det kan ligge mange muligheter til å utjevne ulikhet i modning og til å gi en mer tilpasset skolestart for barn som skal begynne i skolen, men synes det er vanskelig å se for seg hvordan dette skal praktiseres på en god måte for både elever og lærere. Dessuten finnes det allerede en bestemmelse for å kunne søke om fremskutt eller utsatt skolestart. Hvordan denne bestemmelsen praktiseres må kunne mykes noe opp, og vil dermed føre til en mer fleksibel skolestart for de som trenger det.

FUB mener i tillegg at:

- skolestart handler også om forventninger hos barn, hva gjør det med barnets forventninger dersom det blir bestemt at barnet må vente et ekstra år?
- det første året på skolen må være et overgangsår/fleksibelt år som blir tilpasset de barna som går der, og at en lekebasert læring og barnehagepedagogikken må vektlegges i det første skoleåret.
- det som regel ikke er bra for barn "å gå om igjen" i barnehagen. Samtidig finnes det eksempler på det motsatte. Det blir derfor viktig med en fleksibel ordning for skolestart i barnehagen.

Konklusjon: FUB mener at dagens ordning må fortsette, men at den gjøres enda mer fleksibel. I tillegg må regelverket for fremskutt-/utsatt skolestart bli gjort mer kjent for foreldrene og praksisen rundt disse må mykes opp.

8. Hvis du/dere har innspill til utvalgets forslag og tiltak i kapitlet Grunnskolens innhold og organisering, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 14 i del IV av utredningen FUB prioriterer i denne høringen å gi tilbakemeldinger på forslagene og tiltakene som omhandler kjønnsforskjeller i barnehagesammenheng.

9. Hvis du/dere har innspill til utvalgets forslag og tiltak i kapitlet Overganger i utdanningsløpet, kan du/dere utdype dette her: Jfr kap 15 i del IV av utredningen FUB prioriterer i denne høringen å gi tilbakemeldinger på forslagene og tiltakene som omhandler kjønnsforskjeller i barnehagesammenheng.

10. Har du/dere innspill til andre forslag eller tiltak som bør vurderes, kan du/dere utdype det her:

Jf. 13.1 Innhold og tiltak i barnehage og FUBs innspill/forslag:

FUB mener det bør ansettes en spesialpedagog i hver barnehage for å møte barn med ulike utfordringer, dette mener FUB er en viktig faktor i arbeidet med tidlig innsats.

4. Generell vurdering av rapporten

11. I hvilken grad er du/dere enig i at kunnskapsgrunnlaget er dekkende for temaet kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp?

Delvis enig

Ingen kommentar fra instansen

12. I hvilken grad er du/dere enig i at forslagene og tiltakene er dekkende for temaet kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp?

Delvis enig

Ingen kommentar fra instansen

13. Har du/dere eksempler på tiltak som motvirker kjønnsforskjeller?

FUBs meninger og tanker rundt tiltak som kan motvirke kjønnsforskjeller:

- det er nødvendig at ansatte i barnehage og skole legger til rette for læring på barnas premisser, og mener det må mer fokus på at læring må tilpasses barnets utviklingsnivå i barnehagen og i 1. klasse. Et barn har 100 språk og kan lære på mange forskjellige måter, da blir det grunnleggende feil at det primært legges opp til undervisning og læring ved at barna forventes å sitte i ro på en stol og skal motta "katetundervisning". FUB ønsker at det tas i bruk mer varierte læringsmetoder, som vi mener vil treffe mangfoldet i barne-/elevgruppen bedre og virke motiverende for barna/elevene.
- tidlig innsats i barnehagene er viktig for å motvirke kjønnsforskjellene, noe som fordrer kvalifiserte og bevisste ansatte gjennom hele barnehagedagen.
- det bør være en spesialpedagog i hver barnehage for å kunne tilrettelegge for tidlig innsats for alle barn. På denne måten kan barna få tidlig hjelp til sine utfordringer. Det kan også heve kompetansen til barnehagens grunnbemanning, som tidlig kan få veiledning i hverdagen når de er usikre på hvordan de skal hjelpe hvert enkelt barn med sine utfordringer. En spesialpedagog kan også gå inn og veilede på gruppenivå i barnehagen når situasjonen på avdelingen er utfordrende.

14. Har du/dere andre kommentarer, kan disse gis her:

Ingen kommentar fra instansen